

ΚΡΙΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

N. N. Cloubo kovsk y, Τὰ Εὐαγγέλια καὶ τὸ κήρυγμα αὐτῶν περὶ τοῦ Χριστοῦ—Σωτῆρος καὶ τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ αὐτοῦ ἔργου, (ρωσιστί). Ἐν Σόφια 1932, σ. 160.

Τοῦ αὐτοῦ : Ὁ ἅγ. Ἀπόστολος Λουκᾶς ὁ Εὐαγγελιστῆς καὶ συγγραφεὺς τῶν Πράξεων (ρωσιστί). Ἐν Σόφια 1932, σ. 202.

Ὁ ἐν Σόφια μετὰ τὴν ἐν Ρωσίᾳ καταστροφὴν διδάσκων διαπρεπέστατος Καθηγητῆς κ. Νικόλαος Γλουμπακόβσκη, συνεχίζει ἀόκνως τὰς ἀνεκτιμήτους ἐπιστημονικὰς αὐτοῦ ἐργασίας εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην. Τῶν ἀνωτέρω αὐτοῦ πραγματειῶν ἡ πρώτη ἀναφέρεται γενικῶς εἰς τὰ Εὐαγγέλια, διηρημένη οὖσα εἰς τρία κεφάλαια. Ἐν τῷ α΄ ἐξετάζεται ἡ ὀνομασία τῶν Εὐαγγελίων καὶ ἡ ἔννοια αὐτῆς, ἡ ἐπιγραφὴ τῶν Εὐαγγελίων, ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν, ἡ ἱστορικὴ καὶ δογματικὴ σημασία αὐτῶν. Ἐν τῇ β΄ ἡ ὑπόθεσις περὶ τοῦ προφορικοῦ Πρωτευαγγελίου καὶ ἔλεγχος αὐτῆς, ἡ ὑπόθεσις περὶ γραπτῷ Πρωτευαγγελίου καὶ ἔλεγχος αὐτῆς, καὶ ἡ ὑπόθεσις περὶ ἁμοιβαίας ἐπιδράσεως καὶ διαμορφώσεως τοῦ «συνοπτικοῦ» τύπου. Ἐν τῷ γ΄ κεφαλαίῳ ἐξετάζεται τὸ πῶς παρίσταται ἐν τοῖς Εὐαγγέλοις ὁ Χριστὸς-Σωτὴρ καὶ τὸ ἀπολυτρωτικὸν αὐτοῦ ἔργον ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὡς Μεσσίας κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ματθαίου, ὡς ἀληθὴς καὶ θεία δύναμις, κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον Μάρκου, ὡς θεῖος καὶ σωτηριώδης μεσίτης τῆς ἀνθρωπότητος, κατὰ τὸν Εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν, ὡς Θεὸς Λόγος καὶ μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Πατρὸς, κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ἰωάννου.

Ὁ σ. ἔχει μὲν ὑπ' ὄψει πάντας τοὺς μέχρι τοῦδε ἀσχοληθέντας περὶ τὰ θέματα ταῦτα, ἀλλὰ μετὰ καταπλησσοῦσης πολυμαθείας καὶ ὅλως πρωτοτύπως ἀναπτύσσει αὐτὰ καὶ διαφωτίζει, ἀποκρούων ἅμα τὰς διαστρόφους ἐννοίας καὶ τὰ συμπεράσματα τῆς λογοφροσύνης. Ἀποδεικνύει δ' ἐν τῇ ἀνωτέρω πρώτῃ πραγματείᾳ ὅτι τὰ γραπτὰ «Εὐαγγέλια» ἔχουσι τὸν αὐτὸν σκοπὸν, οἷον ἐπραγματοποίησεν ὁ Κύριος διὰ τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ αὐτοῦ ἔργου. Τὸ ἔργον τοῦτο ἐκτιθέμενα τὰ «Εὐαγγέλια», ἐπιδιώκουσι τὸ «πάντα ἄνθρωπον σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν» (Α΄ Τιμ. 2,4), ὅθεν μεταδίδουσι μόνον πᾶν ὅ,τι εἰς τοῦτο κυρίως ἀναφέρεται. Ὁ σκοπὸς αὐτῶν ἐστὶ πρακτικὸς, σ ω τ η ρ ι ο λ ο γ ι κ ὸ ς, ὅθεν πᾶν ὅ,τι ἐκφεύγει τοῦ σκοποῦ τούτου παρατρέχουσιν οἱ ἱεροὶ συγγραφεῖς. Ὁ Ἰωάννης ἐσημείωσε

«Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἃ οὐκ ἔστι γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· ταῦτα δὲ γέγραπται ἵνα πιστευσῆται ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ» (20, 30.31).

Κατὰ ταῦτα τὸ Εὐαγγέλιον δὲν εἶναι ἔργον αὐστηρῶς ἱστορικὸν καὶ καθαρῶς βιογραφικόν, κατὰ πάντας τοὺς τύπους τοιούτων ἔργων. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς ἀνέλαβεν ἵνα γράψῃ «καθ' ἑξῆς» (Λουκ 1,3), ἀλλ' ὁ σκοπὸς αὐτοῦ ἦτο ὅπως ὁ Θεόφιλος γνωρίσῃ ἐπακριβῶς τὴν διδασκαλίαν, ἣν ἐδιδάχθη, σκοπὸς καθαρῶς πρακτικῶς. Τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι «Εὐαγγέλιον τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ» (Ρωμ. 1,9) «τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Μαρκ. 1,1) ἢ ἀπλῶς «τοῦ Χριστοῦ» (Ρωμ. 15,19, Γαλ. 1,7. Φιλιπ. 1,27) διότι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀποτελεῖ τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ· οἱ Ἀπόστολοι ἀπλῶς μετέδωκαν καὶ ἐκήρυξαν τὸ Εὐαγγέλιον προφορικῶς ἢ γραπτῶς. Ἐντεῦθεν καὶ αἱ ἐπιγραφαὶ «κατὰ Ματθαῖον», «κατὰ Μάρκον», «κατὰ Λουκᾶν», «κατὰ Ἰωάννην». Ὁ Ἰωάννης ἐσημείωσεν, ἄλλως τε, ἐν τῇ α' καθολικῇ ἐπιστολῇ αὐτοῦ (1, 1-3) «Ὁ ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἐωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν, περὶ τοῦ Λόγου τῆς ζωῆς—καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη καὶ ἐωράκαμεν καὶ μαρτυροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἣτις ἦν πρὸς τὸν Πατέρα καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν—ὃ ἐωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν καὶ ὑμῖν ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ' ἡμῶν».

Ἐν δὲ εἶναι τὸ Εὐαγγέλιον, «τετραμόρφον» ὡς ἐσημείωσεν ὁ Εἰρηναῖος, ὃ δὲ Ὠριγένης «τὸ ἀληθῶς διὰ τεσσάρων, ἐν ἑστὶν Εὐαγγέλιον». Ἡ ἐνότης τῆς διηγήσεως ἐν τῇ «τετρακτῇ τῶν ἱερῶν Εὐαγγελίων» (κατὰ τὸν Θεοδώρητον Κύρου) εἶναι ἀναμφισβήτητος, ἐντεῦθεν αὕτη καὶ «τετραεὺς ἀγγέλιον» ἐκλήθη. Ἀλλὰ τὰ τρία τῶν Εὐαγγελίων, τὸ κατὰ Ματθαῖον, κατὰ Μάρκον καὶ κατὰ Λουκᾶν, παρουσιάζουσι κοινὸν συνοπτικὸν τύπον. Διὰ μακρῶν δ' ἐξετάζει ὁ σ. τὸ λεγόμενον «Συνοπτικὸν ζήτημα» (σ. 32-82) καὶ ἐτι εὐρύτερον (σ. 83-158) τὸ πῶς παρίσταται ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις τὸ πρόσωπον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ ἀπολυτρωτικὸν αὐτοῦ ἔργον, ἵνα δεῖξῃ ὅτι καὶ τὸ περιεχόμενον τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου εἶναι τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ τῶν τριῶν συνοπτικῶν, ὅτι πλήρης ἐνότης καὶ ἁρμονία ὑπάρχει μεταξὺ πάντων τῶν Εὐαγγελίων.

Ἐν τῇ εἰδικωτέρῃ πραγματείᾳ περὶ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ ὁ σ. ἐξετάζει λεπτομερέστερον τὰ κατὰ τὸ γ' Εὐαγγέλιον (σ. 29-111), πηγαι καὶ ὄροι τῆς συντάξεως αὐτοῦ, σκοπὸς καὶ χαρακτῆρ, φιλολογικὴ ἀξία, προορισμὸς, χρόνος συγγραφῆς, τόπος, τὸ κείμενον καὶ ἡ σύγχρονος ἔκδοσις, ἀνάλυσις τοῦ περιεχομένου, διάγραμμα, γενικὸς χαρακτῆρ τῆς ἀφηγήσεως τοῦ γ' Εὐαγγελίου. Τὸ δεύτερον μέρος τῆς πραγματείας ἀναφέρεται εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων. Ὁ σ. ἐξετάζει τὰ κατὰ τὸ βιβλίον τοῦτο ἀπὸ πάσης ἐπόψεως καὶ ἀποδεικνύει ἀβασίμους τὰς κατὰ τῆς ἐνότητος τοῦ βιβλίου προβληθείσας ἐνστάσεις. Ἰδιάζουσαν ἀξίαν ἔχει ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα αὐτοῦ περὶ τοῦ προσώπου τοῦ συγγραφέως τῶν Πράξεων, ὅστις εἶναι ὁ Εὐαγγελιστῆς Λουκᾶς καὶ περὶ τῆς ἀξιοπιστίας τῆς ἱστορικῆς αὐτοῦ ἀφηγήσεως Ἐν τέλει τῆς πραγματείας ἐξετάζει ὁ σ. ἐκτὸς τῆς ἱστορικῆς καὶ φιλολογικῆς, τὴν δογματικὴν ἀξίαν τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων.

Ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις βιβλιοθήκη δλόκληρος συγγραμμάτων καὶ πραγματειῶν ἐδημοσιεύθη περὶ τῶν Εὐαγγελίων καὶ τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων, ἀλλ' ἐν πλήρει ἐπιγνώσει δυνάμεθα νὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι τ' ἀνωτέρω ἐμβριθέστατα συγγράμματα τοῦ διαπρεπεστάτου ὀρθοδόξου ρώσου θεολόγου θὰ καταλάβωσιν ἐν αὐτῇ ὅλως ἔξαιρετικὴν θέσιν, οἷαν κατέλαβον αἱ περὶ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἰδίως ἀνεκτίμητοι συγγραφαὶ αὐτοῦ. Εἶναι δ' ἔξαιρετικὸν εὐτύχημα διὰ τὴν ὀρθόδοξον θεολογικὴν ἐπιστήμην τὸ ὅτι ὁ σεβαστὸς ἡμῶν Διδάσκαλος κ. Γλουπακόβσκη, παρὰ τὰς θλίψεις καὶ στενοχωρίας, ἃς ὑφίσταται, ἀπομακρυνθεὶς τῆς Ἀκαδημίας Πετροπόλεως καὶ τῆς πατρίδος αὐτοῦ, συνεχίζει τὴν μεγάλην αὐτοῦ ἐπιστημονικὴν δρᾶσιν, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ὀρθοδόξου καὶ τῆς καθόλου θεολογικῆς ἐπιστήμης.

† Ο ΑΘΗΝΩΝ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Χρυσστόμου Παπαδοπούλου, Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, Τὸ ζήτημα τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων ἐν τῇ Γ'. Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ, «Νέα Σιών» Ἱεροσολύμων ΚΕ' 1933. σ. 129-134.

Εὐδοκίμου Ξηροποταμίτου, Κατάλογος ἀναλυτικὸς τῶν χειρογράφων κωδίκων τῆς Βιβλιοθήκης τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὄρει τοῦ Ἁθῶ ἱερᾶς καὶ σεβασμίας Βασιλικῆς, Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τοῦ Ξηροποτάμου, Ἐν Θεσσαλονίκῃ 1933. Ἐπιστημονικῶς καὶ μετὰ μεγίστης ἐπιμελείας συντεταγμένος ὁ κατάλογος οὗτος συμπληροῖ τὸν προϋπάρχοντα Κατάλογον τοῦ ἀειμνήστου Σπυρ. Λάμπρου, διότι καὶ

λεπτομερῆ ἀνάλυσιν τοῦ περιεχομένου τῶν χειρογράφων περιέχει καὶ περιγράφει 84 κώδικας μὴ ἀναφερομένους ὑπὸ τοῦ Λάμπρου. Ἐν τέλει δὲ παρατίθενται λεπτομερῆς εὑρετήριον τῶν κωδίκων (κεχωρισμένως τῶν μουσικῶν), ἀναγραφή τῶν ὀνομάτων τῶν συγγραφέων ἢ τῶν κωδίκων, ὧν δὲν ἀναγράφονται οἱ συγγραφεῖς, ταξινομήσιν τῶν κωδίκων καθ' ὕλην καὶ ἡλικίαν (τοῦ 8ου αἰῶνος δύο φύλλα προσηρητημένα εἰς ἕτερον κώδικα, τοῦ 9ου εἷς, τοῦ 10ου εἷς καὶ οὕτω καθεξῆς) κωδίκων γραφῆς καὶ κτήτορες, ἀνακαινισταὶ ἢ διορθωταί, δωρηταί, ἀφιερωταί, σταχῶται καὶ ἄλλα.

Georges Coolen, L' Anglicanisme d'aujourd'hui, Paris 1932. Ἐν τῇ σειρᾷ τῆς Bibliothèque Catholique des sciences religieuses, δημοσιεύεται ἡ ἐπίτομος πραγματεία αὕτη πραγματευομένη περὶ τοῦ Κλήρου τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, τῶν Συνόδων τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἱεραρχίας, τῶν διαφόρων διακλαδώσεων τῆς Ἐκκλησίας ταύτης, τῶν ἀποπειρῶν πρὸς ἔνωσιν αὐτῆς μετὰ τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τέλος τῶν συγχρόνων ἐν αὐτῇ κινήσεων.

Π. Ν. Δημοπούλου, Ὁ δημόσιος καὶ ἰδιωτικὸς βίος τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων μετὰ 75 εἰκόνων, Ἐν Ἀθῆναις 1933.

Εὐφροσύνης Λόντου Δημητρακοπούλου, Ἡ Κασσιανή, Ἀθῆναι 1933.

Ἰωάννου Ράμφου, Διευθυντοῦ τοῦ Ἐκκλησ. Ὁρφανοτροφείου Βουλιαγμένης, Κιμωλιακά, Ἀθῆναι 1933. Ἐν τῷ Ἀναμνηστικῷ τούτῳ τεύχει παρατίθεται πραγματεία τοῦ κ. Χρυσοστόμου Νεαμονιτάκη ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Πῶς εἶδον τὴν Κίμωλον οἱ περιηγηταὶ τοῦ ιζ' καὶ ιη' αἰῶνος» ἐν ἧ, ἐκτὸς τῶν εἰδήσεων καὶ πληροφοριῶν τῶν σπουδαιότερων περιηγητῶν, συνεκτίθεται γενικῶς καὶ ἡ ἱστορία τῆς νήσου καὶ ἡ ἐσωτερικὴ αὐτῆς κατάστασις κατὰ τὴν εἰρημένην ἐποχὴν, καὶ δύο πραγματεῖαι τοῦ ἐπιμεληθέντος τῆς ἐκδόσεως τοῦ τεύχους κ. Ἰωάννου Ράμφου «Τὸ πρῶτον σάλπισμα τῆς παιδείας ἐν Κιμῶλι», καὶ «Τὸ Μονύδριον τοῦ ἁγ. Γεωργίου. Ἱστορία τοῦ Μονυδρίου μετ' ἀνεκδότων ἐγγράφων». Ὁ σ. παρατίθησι λόγον τινὰ ἀνεκδοτον ἐκφωνηθέντα ἐν Κιμῶλι τῇ 18 Φεβρουαρίου 1823, ὃν διὰ πολλῶν λογικῶν ἐπιχειρημάτων ἀποδίδει εἰς τὸν Νεόφυτον Βάμβαν. Ἐν τῷ λόγῳ προτρέπονται οἱ κάτοικοι τῆς Κιμῶλου, ἵνα ὑποστηρίξωσι τὴν παιδείαν. Ἡ δὲ ἱστορία καὶ περιγραφή τοῦ Μονυδρίου τοῦ ἁγ. Γεωργίου ἀποτελεῖ ἀρίστην μονογραφίαν ἐν ἧ ὁ σ. μετ' ἄκρας ἐπιμελείας ἀνα-

κρίνων τὰς πηγὰς καὶ τὰς γνώμας τῶν περὶ Κιμώλου καὶ τῆς νηίδος τοῦ ἁγ. Γεωργίου γραψάντων, εἰς ὄρθρὰ καταφθάνει συμπεράσματα ἅτινα κατοχυροῖ διὰ τῶν παρατιθεμένων ἀνεκδότων κειμένων. Ἡ καλλιστή αὕτη πραγματεία κοσμεῖται ὑπὸ πλουσίας περὶ τῆς Κιμώλου βιβλιογραφίας ἀπὸ τοῦ 1658 μέχρι τοῦ 1933 καὶ ἀρίστου γεωγραφικοῦ καὶ τοπογραφικοῦ χάρτου.

Τιμοθέου Θέμελη, Ἀρχιεπισκόπου Ἰορδάνου, Τὰ Μηναῖα ἀπὸ τοῦ ια'. μέχρι τοῦ ιγ'. αἰῶνος (Ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ «Ἐκκλησ. Φαρου». Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ 1931. Μετὰ εἰσαγωγὴν περὶ τῆς πρώτης γενέσεως τῶν Κανόνων καὶ τῶν Ἀσματικῶν Ἀκολουθιῶν, ἀναγράφονται αἱ ἐκδόσεις τῶν ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων καὶ εἰδικῶς τῶν Μηναίων ἐφεξῆς δ' ἐκ Σιναΐτικῶν κωδίκων (ια-ιγ'. αἰῶνος) παρατίθενται πολύτιμα στοιχεῖα, ἐξ ὧν καταδεικνύεται ἡ τῶν Μηναίων βαθμιαία διαμόρφωσις, ἀλλὰ καὶ ἡ παράλειψις πολλῶν σπουδαίων κανόνων καὶ τροπαρίων ἐν ταῖς ἐκδόσεσι.

Forschungen zur entstehung des urchristentums des Neuen Testaments und der Kirche Herausgegeben von professor D. Dr. Ernst Barnikol Heft III : Personen—Probleme der Apostelgeschichte Johannes Markus, Silas und Titus Untersuchungen zur Struktur der Apostelgeschichte und zur Verfasserschaft der Wir—Quelle, Kiel, 1931. Heft IV : Römer 15 Letzte Reiseziele des Paulus: Jerusalem, Rom und Antiochien Eine Voruntersuchung zur Entstehung des sogenannten Römerbriefes, Kiel 1931. Heft V : Der nichtpaulinische Ursprung des Parallelismus der Apostel Petrus und Paulus (Galater 2, 7—8) Kiel 1931.

Λακωνικά. Περιοδικὸν τῆς Ἑνώσεως τῶν ἐν Ἀττικῇ Λακεδαιμονίων, ἐν Ἀθήναις 1932, σ. 396. Παρατίθενται καὶ ἱκαναὶ πραγματεῖαι ἀναφερόμεναι εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν τῆς Λακωνίας μετ' ἀνεκδότων κειμένων.

Χρυσσοτόμου Παπαδοπούλου, Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, Περὶ τῆς συγχρόνου πνευματικῆς δράσεως καὶ κοινωνικῆς προνοίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, (Ἀνατύπωσις ἐκ τῆς «Ἐκκλησίας») Ἀθήνησι 1933.

Δ. Μπαλάνου, Ἡ ἀνάγκη τῆς συνεργασίας τῶν Ἐκκλησιῶν. (Ἄ-

πόσπασμα ἐκ τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν). Ἐν Ἀθήναις 1932.

Τοῦ αὐτοῦ: Θεόκλητος Φαρμακίδης. Λόγος λεχθεὶς κατ' ἐντολὴν τῆς Συγκλήτου ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου τῇ 30 Ἰανουαρίου 1933. Ἐν Ἀθήναις 1933. Πλήρης καὶ λίαν ἐμπεριστατωμένη μονογραφία περὶ τοῦ Φαρμακίδου ἐπὶ τῇ βίᾳ τῶν πηγῶν.

Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου ἅπαντα τὰ εὑρισκόμενα, Paris 1933. том. VI, σ. 581. Ἐν τῷ τόμῳ τούτῳ συνεχίζεται ὑπὸ τοῦ M. Jugie μετὰ τοῦ L. Petit καὶ τοῦ E. Σιδερίδου ἀρξαμένη ἐκδοσις τῶν ἔργων τοῦ Γενναδίου Σχολαρίου, παρατίθεται δὲ μεταφράσεις τῶν συγγραμμάτων τοῦ Θωμᾶ Ἀκουϊνάτου «Prima Secundae» (συνέχεια) «De ente et essentia» καὶ «De anima».

O r a z i o M. P r e m o l i, Contemporary Church History (ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ) London 1932.—Ἐκτίθεται ἡ ἱστορία τῶν τελευταίων τεσσάρων παπῶν Ρώμης ἀπὸ τοῦ Λέοντος ιγ' (1900—1903) μέχρι τοῦ Πίου ια' (1922), εἶτα δ' ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία τῶν διαφόρων χωρῶν ἀπὸ τοῦ 1900 καὶ ἔξῃς. Ἄλλὰ κυρίως εἰπεῖν πρόκειται περὶ τῆς ἱστορίας τῆς λατινικῆς Ἐκκλησίας ἐν ταῖς διαφόροις χώραις.

Π. Ἰ. Μπρατσιώτου, Αἰθηνία καὶ ἐλευθερία ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ Θεολογίᾳ (ἐκ τῆς «Ἐκκλησίας») Ἐν Ἀθήναις 1931.

Μητροπολίτου Σάρδεων καὶ Πισιδίας Γερμανοῦ, Ὁ Οἰκουμηνικὸς Πατριάρχης Γερμανὸς Δ'. Ἐν ΚΠόλει 1931.

C y r i l E. H u d s o n, The teaching Church, Eranston 1932.

«Ρωμανὸς ὁ Μελωδὸς» θρησκευτικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα ἐκδιδόμενον κατὰ μῆνα. Συντασσόμενον ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου πρ. Λεοντοπόλεως Σωφρονίου Εὐστρατιάδου καὶ ἐκδιδόμενον προνοίᾳ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Ἀθηνοδώρου Παραδείση ἐφημερίου τοῦ ἐν Παρισίοις ἑλληνικοῦ ναοῦ, Ἐν Παρισίοις 1932.—Ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἤρξατο ἐκδιδόμενον τὸ περιοδικὸν τοῦτο εἰς μηνιαῖα τεύχη περιέχοντα πραγματείας καὶ ἀνέκδοτα πολύτιμα κείμενα ἱστορικὰ καὶ ἀγιολογικά.

Ἰακ. Δραγάτση, Ὁ Νικόλαος Χρυσόγελος, ὁ Σίφνιος, μέγας διδάσκαλος τοῦ Γένους, Ἐν Ἀθήναις 1932.

Πρ. Λεοντοπόλεως Σωφρονίου, Πῶς οἱ ἀπὸ αἰρέσεων προσε-

χόμενοι τῇ ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ ἐγένοντο δεκτοὶ (Ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ «Ἀπ. Βαρνάβα» Κύπρου) Ἐν Λευκωσίᾳ 1932.

Βασιλείου Μ. Βέλλα, Ὑφηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου, Ὁ πολιτισμὸς τῶν Σουμερίων (ἐκ τῆς «Νέας Σιών») Ἐν Ἱεροσολύμοις 1931.

Ἡ κατὰ Χριστὸν ἀγαμία καὶ αἱ Μοναστικά Ἀδελφότητες, Ἐν Ἀθήναις 1932. Παρατίθενται ἐκλεκτὰ ἀποσπάσματα ἐκ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ πρωτοτύπῳ καὶ ἐν μεταφράσει.

Πρ. Δεοντοπόλεως Σωφρονίου Εὐστρατιάδου, Ἀγιολογικά. Βιβλιογραφία τῶν Ἀκολουθιῶν (ἐκ τῆς «Ἐπετηρίδος τῆς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν σπουδῶν») Ἐν Ἀθήναις 1932. Ἀρίστη συμπλήρωσις τοῦ ἔργου τοῦ μακαρίτου L. Petit, Bibliographie des Acolouthies Grecques, 1926.

Ἀγαθαγγέλου Ξηρουχάκη, ἀρχιμανδρίτου, Ἡ ἐν Κρήτῃ ἐπαναστασις τοῦ 1636—66 καὶ τὸ διοικητικὸν σύστημα τῆς Βενετίας ἀπέναντι τῶν κοινωνικῶν τάξεων καὶ τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν μακρὰν περίοδον τῆς ἐν τῇ νήσῳ κυριαρχίας (1211—1669), Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ 1932.—Ἀρίστη καὶ λίαν ἐμπεριστατωμένη πραγματεία ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πηγῶν, ἀντικειμενικῶς ἐκθέτουσα τὰ γεγονότα.

Κ. Γ Μπέλλου, Τύχαι καὶ μέλλον τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Μέρος Α'. Paris 1933.

Νικ. Φιριππίδου, Τὸ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἑλληνικὸν Νοσοκομεῖον (Ἐκ τοῦ «Ἐκκλησιαστικοῦ Φάρου») Ἀλεξάνδρεια 1931.

Richard Schlier, Der Patriarch Kyrill Lukaris von Konstantinopel. Sein Leben und sein Glaubensbekenntnis, Marburg 1927 σ. 96 Μετὰ εἰσαγωγὴν, ἐν ἧ ὁ σ. ἐξετάζει τὴν θέσιν τοῦ ζητήματος περὶ Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως ἐν πρώτῳ μέρει ἐκτίθησι τὴν βιογραφίαν τοῦ Λουκάρεως, ἐν δευτέρῳ τὰ κατὰ τὴν ἐπ' ὄνοματι αὐτοῦ ἐκδοθεῖσαν ὁμολογίαν καὶ καταλήγει τὴν πραγματείαν διὰ τῆς προσαγωγῆς διαφόρων κρίσεων περὶ τοῦ Λουκάρεως. Ὁ σ. ἔχει ὑπ' ὄψει σχεδὸν πᾶσαν τὴν σχετικὴν πρὸς τὸν Λούκαριν βιβλιογραφίαν (παραλείπων μόνον πραγματείας τινὰς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσόστομου Παπαδοπούλου καὶ τοῦ Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Δημ. Μπαλάνου) σκοπὸν δὲ τῆς πραγματείας αὐτοῦ προέθετο ν' ἀποδείξῃ ὅτι ὁ Λούκαρις ὑπῆρξε συγγραφεὺς τῆς ὁμολογίας, ἧς παρέχει λεπτομερῆ ἀνάλυσιν (σ. 48-93) καταλήγων εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ Κύριλ-

λος ἐν τῇ συντάξει τῆς «Ὁμολογίας» εἶχεν ὑπ' ὄψει τὸ σύγγραμμα τοῦ Καλβίνου «*Institutio*» καὶ ὅτι ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ Καλβίνου εὔρε τὴν «ὀρθόδοξον πίστιν» ἧς ἐκήρυσσεν ἑαυτὸν ὑπέρομαχον. Ὁ σ. ἐπαναλαμβάνει τὴν γνώμην τοῦ Gass περὶ τῆς «Ὁμολογίας», καθ' ἣν ὁ πυρὴν αὐτῆς εἶναι προτεσταντικὸς τὸ δὲ περίβλημα ἑλληνικόν, ἀλλὰ πλειοδοτῶν λέγει ὅτι ὁ Λούκαρις διὰ τῆς «Ὁμολογίας» ἐξεδήλωσε πραγματικὰς μεταρρυθμιστικὰς (καλβινιστικὰς) ἰδέας καὶ προεκήρυξεν ὅτι ἔμελλε νὰ προβῆ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν, ὡς ἐσημείωσεν ἐν τῇ β'. ἐκδόσει τῆς «Ὁμολογίας», «μετ' οὐ πολὺ γὰρ σὺν Θεῷ φροντίσωμεν, ἵνα ἕκαστος γινῶ, ὅτι ἡ πίστις ἡμῶν ἐκείνη ἐστίν, ἣν Ἰησοῦς Χριστὸς παρέδωκε καὶ οἱ Ἀπόστολοι ἐκήρυξαν καὶ ἐδίδαξαν ἡ ὀρθοδόξα». Ὁ σ. ἐπάγεται ὅτι δυστυχῶς οὐδεμία μεταρρυθμιστικὴ πρᾶξις ἠκολούθησε τὴν μεταρρυθμιστικὴν Ὁμολογίαν (*Leider Folgte nicht auf dies reformatorische Bekenntnis die reformatorische Tat*).

Ἀλλὰ τὸ γεγονός ἐστὶν ὅτι ἀντιθέτως πᾶσαι αἱ πράξεις τοῦ Κυρίλλου Λουκάρεως, ἦσαν ἀκραιφνῶς ὀρθόδοξοι καὶ ἀντίθετοι πρὸς τὴν Καλβινικὴν Ὁμολογίαν, ἐπομένως ὁ σ. ἀφῆκε ἄλυτον τὸ ζήτημα διατι ὁ Λούκαρις ἐξέδωκε τοιαύτην Ὁμολογίαν καὶ παρέσχεν εἰς τοὺς ἐλλοχεύοντας ἐχθροὺς αὐτοῦ θανάσιμον ὄπλον, ἐνῶ οὐδὲν ἔπραττεν τὸ προδιδὸν Καλβινιστικὸν φρόνημα καὶ δὴ ἐνῶ ἀπεκήρυττε τὸν Καλβινισμόν. Ὁ σ. ὑποτιμᾷ τὰς γνώσεις, τὴν εὐφυΐαν καὶ τὴν πολυμαθειαν τοῦ Λουκάρεως ὅταν ἰσχυρίζεται ὅτι οὗτος δὲν ἦτο εἰς θέσιν νὰ διακρίνη μεταξὺ Καλβινισμοῦ καὶ Ὁρθοδοξίας καὶ ὅτι ὁμολογῶν ὁ Λούκαρις τὸν Καλβινισμόν δὲν συνησθάνετο ὅτι ὁμολόγει αἵρεσίν τινα καὶ ὅταν ἔτι ἔγραφεν ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου ἀνακαλυφθεῖσῃ ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Γενεύης καὶ δημοσιευθεῖσῃ ἀπολογητικῇ ἐπιστολῇ τοῦ Λουκάρεως ἀπὸ τοῦ ἔτους 1634 «Οἱ τυφλοὶ πρὸς τὸ φῶς μῶμον ἡμῖν προσάψαι σπουδάζουσι, *Καλβινισμόν ἐγκαλοῦντες καὶ αἵρεσιν*, τὴν ἰδίαν κακὴν προαίρεσιν παραδειγματίζοντες καὶ ἑαυτοὺς τοῖς πᾶσι πινηροὺς καὶ ἀμαθεῖς ἀποφαίνοντες, αὐτοὶ γὰρ ἀμύνασθαι δι' ἄλλα διανοούμενοι καθ' ἡμῶν ἐν ἄλλοις ζητοῦσιν ἡμᾶς ὑπευθύνους ἀποδείξει, ἀλλὰ μὰ τὴν πονοῦσιν αἶτε Θεῷ καὶ τῇ ἀληθείᾳ προσκρούοντες». Ὁ σ. νομίζει ὅτι οἱ ἀνωτέρω λόγοι οὐδεμίαν σημασίαν ἔχουσιν. Ἄλλ' εἶναι προφανές ὅτι ὁ Λούκαρις τ' ἀνωτέρω γράφων πέντε ἔτη μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς Ὁμολογίας καὶ μετὰ τὸν ἐξ αὐτῆς προκληθέντα δαιμονιώδη θόρον βον ὑπὸ τῶν Ἰησουϊτῶν καὶ τῶν Λατινοφρόνων ἀπεκήρυττε τὴν Καλ-

βινικήν Ὁμολογίαν. Ἡ κατ' αὐτοῦ κατηγορία ὅτι ἦτο καλβινιστῆς ἐστηρίζετο ἐπὶ τῆς Ὁμολογίας, ἐπομένως ἀποκηρύττων τὸν Καλβινισμόν ἀπεκήρυτε τὴν Ὁμολογίαν. Βεβαίως ὑπάρχουσιν ὑποποτι φράσεις τοῦ Λουκάρεως ἐν ταῖς πρὸς τοὺς Προτεστάντας ἐπιστολαῖς αὐτοῦ, ἀλλ' ἔχει ἤδη ἀποδειχθῆ ὅτι αἱ ἐπιστολαὶ αὗται ἐν ἀντιγράφοις πᾶσαι σωζόμεναι ἀντιβαίνουνσι καὶ ἀντίκεινται πρὸς ὅτι δημοσίᾳ καὶ ταυτοχρόνως ἔπραττε καὶ ἐδίδασκεν ὁ μέγας Πατριάρχης. Ἀναμφιβόλως οὔτε αἱ ἐπιστολαὶ πρὸς τοὺς Προτεστάντας οὔτε ἡ Ὁμολογία δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς πηγαὶ τῶν φρονημάτων αὐτοῦ. Ὁ σ. τῆς ἀνωτέρω πραγματείας μονομερῶς συνεκέντρωσεν ἅπασαν τὴν προσοχὴν αὐτοῦ ἐν αὐτῇ εἰς τὴν «Ὁμολογίαν», φρονῶν ὅτι αὕτη ὑπῆρξε τὸ ἅπαντον τῆς δράσεως τοῦ Κυρίλλου Λουκάρεως. Ἀλλὰ μόνον ἡ ἐμπεριστατωμένη ἔρευνα τῆς δράσεως αὐτοῦ δύναται νὰ διαφωτίσῃ καὶ τὸ ζήτημα τῆς Ὁμολογίας. X.

Μητροπολίτου Ἀθηνᾶγορα, τοῦ ἀπὸ Μ. Πρωτοσυγκέλλων. Ὁ θεσμὸς τῶν Συγκέλλων ἐν τῷ Οἰκουμένικῳ Πατριαρχείῳ. Μέρος Ε' (ἐκ τῆς Ἐπετηρίδος τῆς Ἐταιρείας Βυζαντινῶν σπουδῶν). Ἐν Ἀθήναις 1932.

Ὁ βαθὺς μελετηρὸς καὶ ἀξιόλογος συγγραφεὺς Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης πρ. Παραμυθίας Κύριος Ἀθηνᾶγορας ἐδημοσίευσεν τελευταίως περισπούδαστον διεξοδικὴν ἱστορικὴν μελέτην ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ θεσμὸς τῶν Συγκέλλων ἐν τῷ Οἰκουμένικῳ Πατριαρχείῳ».

Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως αὐτῆς δύο μόνον ἱστορικὰ σημεῖα προσεβλυσαν κυρίως τὴν προσοχὴν ἡμῶν, διὰ τοῦτο θέλομεν μόνον ἐπ' αὐτῶν τούτων ἀσχοληθῆ. Καὶ ἐξ αὐτῶν τὸ μὲν ἀφορᾷ τὸν κατὰ τὸ 1620 χρηματίσαντα Μέγαν Πρωτοσύγκελλον Βενιαμὴν ἀποσταλέντα, ὡς γράφει ἡ Α. Σ. Ἐξαρχον ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Κυρίλλου εἰς Χίον πρὸς ἐξέτασιν τοῦ Πατριαρχικοῦ Σταυροπηγίου Ἀγίας, τὸ δὲ τὸν κατὰ τὸ 1837 χρηματίσαντα Μέγαν Πρωτοσύγκελλον Κοσμάν, τὸν ἐξ Αἴνου, καὶ ἀπὸ Βιζύης ἐκλεγέντα Χίου, μετατεθέντος τοῦ Χίου Γρηγορίου εἰς Βιζύην, καὶ εἶτα Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας.

Καὶ δὴ ὡς πρὸς τὸν Μ. Πρωτοσύγκελλον Βενιαμὴν, βασιζόμενοι ἐπὶ τῆς αὐτῆς πηγῆς ἐφ' ἧς καὶ ἡ Α. Σ. καὶ εἰς ἡν παραπέμπει, (Γ. Ι. Ζολώτα Ἱστορία τῆς νήσου Χίου Τόμ. Γ' Μέρ. Β' σελ 106), παρατηροῦμεν α') ὅτι τὸ ἐν αὐτῇ δημοσιευόμενον Πατριαρχικὸν γράμμα, τὸ κατὰ μῆνα Δεκέμβριον τοῦ 1620 ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Κυρίλλου ἐκδοθὲν ἀποστέλλεται πρὸς τοὺς ἐντιμωτάτους κληρικούς τῆς ἀγιωτάτης Μητροπόλεως Παροναξίας διὰ τὸ ζήτημα τοῦ Πατριαρχικοῦ σταυροπηγίου τοῦ τιμωμένου ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἀγίας, β') ὅτι ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος Βενιαμὴν οὐδέποτε ἀπεστάλη Ἐξαρχος εἰς Χίον, ὡς ἐκ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τῆς νήσου ταύτης ἐξάγεται, γ') ὅτι τὸ Πατριαρχικὸν Σταυροπήγιον τῆς Ἀγίας κεῖται οὐχὶ εἰς Χίον, ἀλλ' εἰς Νάξον, εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Κωμιακῆς τοῦ Δήμου

Κορωνίδος καὶ σήμερον μέγα Μοναστήριον, ἐπωνομαζόμενον τῆς Κιουράς Ἁγίας, ἐκτισμένον ἐπὶ τοπείου πέριξ ἄλλους καὶ εἶνε ὁ τηλαυγῆς φάρος ποῦ διακρίνεται στῆς μυραμένης ἀκρογιαλιᾶς¹.

Ἐπίσης παρατηροῦμεν καὶ ἐξ ἄλλου προγενεστέρου Πατριαρχικοῦ γράμματος (δημοσιευομένου ὑπὸ Γ. Ι. Ζολώτα ὡς ἀνωτέρω σελ. 150-151) τοῦ κατὰ μῆνα Ἰανουάριον τοῦ 1605 ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου ΚΠόλεως Ραφαὴλ ἐκδοθέντος ἐξ ἀφορμῆς γράμματος ἐξαρχικοῦ τῶν ποτε Ἐξάρχων τῆς Ἀσπρης θαλάσσης, τοῦ τε ἱερομονάχου κῆρ Δαβίδου καὶ ἐφημερίου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ Ζαχαρίου ἱερέως Κρητὸς καὶ δικαιοφύλακος πόλεως Κυδωνίας, κατὰ τὸ 1559 Ἰνδικτικῶνος Β' γραφέντος, καὶ διαλαμβάνοντος τοῦ ρηθέντος Πατριαρχικοῦ γράμματος, ὅτι τὸ μοναστήριον τοῦτο τῆς Ἁγίας ἐν τῇ Ναξίᾳ, ὡς καὶ ἕτερα δύο ἐπ' αὐτῆς κείμενα, τὸ τοῦ Φωτοδότου Χριστοῦ καὶ τὸ τοῦ Ἁγίου Θαλελαίου, τὸ σήμερον ὄν ἐν ἀπὸ τὰ ὄραιότερα χωρία τοῦ δήμου τῆς Βίβλου καὶ καλούμενον κοινῶς Ἐλθελαίνης², ἀφιέρωσεν ὁ κατὰ τὸ 1554 δούξ τῶν Κυκλάδων νήσων οἰκείᾳ βουλῇ καὶ προαιρέσει εἰς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν «καὶ εἰς ἀσφάλειαν τοῦ πράγματος κατέστησαν οἱ αὐτοὶ ἐπίτροποι τὸν κῆρ Γεώργιον εἰς τὸ ἐπιτηρεῖν καὶ φυλάττειν αὐτὰ ὡς τὸν Θεὸν φοβούμενον, καὶ τὰ περισσεύματα τῶν εἰσοδημάτων τῶν ἐξ αὐτῶν ἀποστέλλειν πρὸς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν».

Ἐκ τῶν ρηθέντων λοιπὸν καταφαίνεται, ὅτι τὸ ρηθὲν Πατριαρχικὸν Σταυροπήγιον τῆς Ἁγίας κεῖται ἐπὶ τῆς νήσου Νάξου καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῆς Χίου.

Ἐκ τῆς ἀναγνώσεως ἐπίσης αὐτοῦ τοῦ ρηθέντος Πατριαρχικοῦ γράμματος τοῦ Πατριάρχου Κυρίλλου παρατηροῦμεν, ὅτι, ἐπειδὴ τὸ ἐν Νάξῳ Πατριαρχικὸν Σταυροπήγιον τῆς Ἁγίας πολλάκις ἠνωχλεῖτο παρὰ τῶν κατὰ καιροῦς τοπικῶν ἀρχιερέων, γνώμη συνοδικῆ ἀπεσιτάλησαν εἰς Νάξον Πατριαρχικοὶ Ἐξάρχοι, ὁ τότε Μητροπολίτης Χίου Ἰγνάτιος «καὶ ὁ τιμωτάτος Πρωτοσύγκελλος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἐν ἱερομονάχοις κῆρ Βενιαμὴν κατὰ πνεῦμα υἱὸς ἀγαπητὸς καὶ πιστὸς καὶ οἰκτιρῶς», ἵνα ἀμφότεροι, ἀφ' οὗ οἱ πρὸς οὓς ἀπευθύνεται τὸ Πατριαρχικὸν τοῦτο κληρικοὶ τῆς ἀγιωτάτης Μητροπόλεως Παροναξίας μετ' ἐπιμελείας ἐρευνήσωσι καὶ συνδράμωσι διὰ τοῦ ὅλου ζητήματος τὴν ἐξέτασιν, γράψωσι «διὰ χειρῶν αὐτῶν» ἀναφορὰν πρὸς τὸν Πατριάρχην καὶ ἐπιβεβαιωθῆ ἄλλιν οὕτω τὸ Συγγιλιώδες τοῦ Πατριαρχικοῦ Σταυροπηγίου καὶ ἔχει τὴν ἐπίσκεψιν καὶ διοίκησιν αὐτοῦ καὶ ψάλλει ἐν αὐτῷ ὁ παπᾶ Γεώργιος ὁ τοῦ πρωτοπαπᾶ καὶ οὐδεὶς ἄλλος τῶν ἀπάντων παρ' οὐδενὸς ἐναντιούμενος, ἐν ἀργίας βάρει καὶ ἀφορισμῷ τῷ ἀπὸ Θεοῦ Παντοκράτορος οὕτω γενέσθω ἐξ ἀποφάσεως».

Ὡς πρὸς δὲ τὸν Μέγαν Πρωτοσύγκελλον Κοσμιᾶν τὸν ἐξ Αἴνου καταγόμενον ὡς γράφει ἡ Α. Σ. καὶ διατελέσαντα τοιοῦτον τοῦ Πα-

1. Μιχαὴλ Ν. Κοντελιέρη, Νάξος, ἐν Ἀθήναις 1929 σελ. 79.

2. Ἀυτόθι σελ. 67, 88.

τοιαύτου Μελετίου καὶ τὸ 1837 ἐκλεγέντα Μητροπολίτην Βιζύης, εἶτα Χίου, μετατεθέντος τοῦ Χίου Γρηγορίου εἰς Βιζύην, εἶτα δὲ Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας, ἀναφέροντες συντόμως ἱστορικὰς τινὰς σημειώσεις παραλαμβάνοντες, αὐτὰς ἐκ τῶν γνωστῶν ἡμῖν πηγῶν, ἃς ἔχομεν ὑπ' ὄψιν καὶ ἐκ τοῦ ἀνεκδότου ἡμῶν ἐπιζήτου ἔργου περὶ τῆς Ἐκκλησίας Χίου, δι' ὧν θέλομεν καταδείξῃ, ὅτι ὁ Κοσμάς οὐδέποτε ἐξηκολούθησε Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, ἀλλ' ἐτελεύτησεν ἐν Χίῳ, ὡς Μητροπολίτης Χίου.

Κατὰ τὸν Μ. Χαροφύλακα τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας Μ. Γεδεῶν ὁ Κοσμάς κατήγετο ἢ ἐκ Γανοχώρων¹ ἢ ἐκ Βυζαντίου², κατὰ δὲ τὸν Γ. Ι. Ζολώταν³ καὶ κατ' αὐτὸν ἢ Α.Σ. ἐξ Αἰνίου⁴, γεννηθεὶς τὸ 1788. Οὗτος προστάτας ἔσχε τὸν Πατριάρχην Κων)πόλεως Νεόφυτον (1798—1803) καὶ τὸν ἀπὸ Ἡσακλείας Πατριάρχην Κων)πόλεως Μελέτιον τὸν ἐκ Λέρου, ὅστις προήγαγεν αὐτὸν εἰς Μ. Πρωτοσύγκελλον. Ὁ Κοσμάς τὸ 1821 ἐκλέγεται πρῶτος Μητροπολίτης Προικοννήσου, οὔσης ἕως τότε ἐπισκοπῆς καὶ τιμηθείσης εἰς Μητρόπολιν, τοῦ τέως Προικοννήσου Νικηφόρου προαχθέντος εἰς τὴν Μητρόπολιν Ἀδριανουπόλεως ἐπὶ διαδοχῇ τοῦ «τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντος οἰκτρῶς» Λωροθέου Πρωίου⁵. Κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1830 μετὰ εὐδόκιμον ποιμαντορίαν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Προικοννήσου μετατίθεται εἰς τὴν Μητρόπολιν Βιζύης ἐξ ἧς κατ' Αὐγουστον τοῦ 1837 κατόπιν ἀμοιβαίας συμφωνίας μετὰ τοῦ Χίου Γρηγορίου μετατίθεται ἐπινεύσει Πατριάρχου καὶ Ἱεράς Συνόδου εἰς τὴν Μητρόπολιν Χίου ποιμάντας αὐτὴν μέχρι τῆς κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1839 τελευτῆς του καὶ ταφῆς εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Βίκτωρος ἐν τῷ τάφῳ τοῦ Μητροπολίτου Χίου Διονυσίου († 25 Ἰανουαρίου 1817).

«Διάδοχος μὲν θρόνων, μέτοχος δὲ τρόπων» τοῦ Κοσμά εἰς τὴν Μητρόπολιν Χίου ἐγένετο ὁ τότε Ἀρχιδιάκονος αὐτοῦ Σωφρόνιος, ὁ μετὰ ταῦτα Μητροπολίτης Ἀμασίας (27 Σεπτεμβρίου 1855) καὶ εἶτα Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κων)πόλεως (20 Σεπτεμβρίου 1863) καὶ εἶτα Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας (Ἰούνιον 1870) τελευτήσας ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τὸν Αὐγουστον τοῦ 1899 ἐν προηβητικῇ ἡλικίᾳ 104 ἐτῶν. Ὁ Σωφρόνιος μετὰ τὴν ἐνθρόνισίν του εἰς τὴν Μητρόπολιν Χίου ἐξεφώνησε κατὰ τὸ τελεσθὲν ὑπὲρ τοῦ Κοσμά μνημόσυνον ἐπιμνημόσυνον λόγον, ὃν ἐδημοσίευσεν ὁ Μ. Γεδεῶν εἰς τὰ Θεακικὰ (Τόμ. Α' σελ. 17—20) δι' οὗ ἐξυμνεῖται ὁ ποιμαντικὸς βίος τούτου.

Τὰ ὄσα τοῦ Κοσμά περισωθέντα φυλάττονται μέχρι σήμερον ἐντὸς μαρμαρίνης λάθρακος, τοποθετημένης εἰς τὸ οἰκογενειακὸν κοιμητήριον τῆς οἰκογενείας. Ι. Χωρέμη, κάτωθεν τοῦ κητορικοῦ ναοῦ

1. Μ. Γεδεῶν Προικοννήσου σελ. 161.

2. Θεακικὰ Τόμ. Α'. σελ. 4, Μ. Γεδεῶν «Κοσμά Μητροπολίτου Βυζύης ἐπὶ ἐπιστολαί».

3. Γ. Ι. Ζολ. Ἱστορ. Χίου Τόμ. Γ'. Μέρο. Β'. σελ. 49.

4. Ἐπετ. τῆς Ἐταιρ. Βυζαντ. Σπουδῶν Τόμ. Θ' σελ. 281. Μητρο-Παραμυθίας Ἀθηναγόρα. «Ὁ θεσμός τῶν Συγκέλλων ἐν τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχείῳ».

5. Μ. Γεδεῶν Προικοννήσου σελ. 212. Θεακικὰ ὡς ἀνωτέρω σελ. 4, 17.

τῆς Ἁγίας Κυριακῆς καὶ φερούσης τὴν ἐπιγραφὴν «Ὁ Μητροπολίτης Κοσμάς 1839.

Ἀνατρέξαντες δὲ καὶ εἰς τὸν Κατάλογον τῶν Πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας οὐδένα εὑρομεν Πατριάρχην Κοσμᾶν κατὰ τὸν ΙΘ' αἰῶνα, εἰμὴ μόνον δύο ὁμωνύμου:, Κοσμᾶν τὸν Β' ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως τὸ 1723—1736 καὶ Κοσμᾶν τὸν Γ', τὸν Καλοκάγαθον τὸ 1737—1746¹.

† ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ

Μητροπολίτου Πλωμαρίου Κωνσταντίνου Κοϊδάκη, Κωδὶξ τῆς Ὁρθοδόξου Χριστιανικῆς πίστεως, ἥτοι ἐκτενῆς Ὁρθόδοξος Χριστινικὴ Κατήχησις Ἀπολογητικὴ καὶ Πολεμικὴ, μέρος Δογματικόν. Ἐν Ἀθήναις 1933.

Ὁ Σεβασμιώτ. Μητροπολίτης Πλωμαρίου κ. Κωνσταντίνος, γνωστός καὶ ἐξ ἄλλων συγγραφῶν, ἐδωροφόρησεν ἐσχάτως τὴν ἄνω συγγραφὴν, ἔργον πολύτιμον καὶ ὠφέλιμον, τοῦ ὁποίου θὰ ἐπακολουθήσουν καὶ ἄλλοι δύο τόμοι. Ἡ συγγραφὴ εἶνε ἐκτενῆς Κατήχησις ἀνάπτυξις δηλονότι τῶν ἐν τῷ Συμβόλῳ Χριστιανικῶν ἀληθειῶν ἐξ ὀρθοδόξου ἀπόψεως. Ἐν τῇ ἀναπτύξει δὲ ταύτῃ ἐν γλώσσῃ καθαρᾷ καὶ ἐνιαχοῦ μετὰ ρητορικῆς δυνάμεως τοῦτο μὲν ἀπολογεῖται αὐτῶν, τοῦτο δὲ πολεμεῖ τὰς διαφόρους παρερμηνείας ἢ διαστροφὰς ὑπὸ τῶν ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν. Ὡς δὲ λέγει «ὅταν τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου εἶνε δυνατὸν, εὔγλωττον, ἀπολογητικόν, πολεμικὸν καὶ πλήρες χάριτος θείας, τότε προστρέχουσιν οὐ μόνον οἱ εὐσεβεῖς, οὐ μόνον οἱ θρησκευτικῶς ἀδιάφοροι, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ ἀσεβεῖς. Τοῦτο θέλγει, ἠλεκτρίζει, ἀναγεννᾷ, σώζει».

Ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ ὁμιλεῖ ἐκτενῶς περὶ τῆς θρησκείας ἣν θεωρεῖ ἔμφυτον καὶ ἀποδεικνύει διὰ πολλῶν ἐπιχειρημάτων ἐν διαφόροις κεφαλαίοις. Διὰ φιλοσοφικῶν ἐρευνῶν ἐξετάζονται τὰ ζητήματα τὰ ὁποῖα δύναται νὰ ἔχη ὑπ' ὄψιν ὁ χριστιανὸς καὶ διὴ Καθηγητὴς εἰς τοὺς χρόνους τούτους καθ' οὓς τὰ πάντα ἀμφισβητοῦνται ὑπὸ τῆς ψευδωνύμου γνώσεως. Κατόπιν γίνεται μακρὰ καὶ λεπτομερῆς ἐξέτασις τῶν ἄρθρων τοῦ Συμβόλου καὶ οὐ μόνον φωτίζεται, ἀλλὰ καὶ πείθεται εἰς τὰς ἀληθείας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὁ μελετῶν μετὰ προσοχῆς αὐτάς. Ἐν ὅλῃ δὲ τῇ συγγραφῇ ὑπάρχει ἡ ἐνότης, σαφήνεια καὶ πολυμάθεια. Ἐσχόμεθα ὅπως ἐκδοθῶσι ταχέως καὶ οἱ ἐπόμενοι τόμοι πρὸς ὠφέλειαν τῶν ὁμογενῶν.

† Γ. Μ. Π.

Archiprêtre Serge Boulgakoff, L'Orthodoxie, Paris (Felix Alcan) 1932, 160ν σ. 271.—Ὁ Πρωτοπρεσβύτερος Σέργιος Βουλγάκωφ, ἀρχαῖος καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Μόσχας καὶ νῦν καθηγητὴς τῆς ὀρθοδόξου Ρωσικῆς Σχολῆς Παρισίων, γνωστός ἐκ πολλῶν αὐτοῦ συγγραφῶν, ἐν τῇ μικρᾷ ταύτῃ πραγματείᾳ ἀναπτύσσει πρωτοτύπως τὴν ἐννοιαν τῆς «Ὁρθοδοξίας» καὶ ἐξετάζει τὰ ἐξῆς θέματα: Ἡ Ἐκκλησία, ἡ ἐκκλησιαστικὴ παράδοσις α) ἢ Ἁγία

1. Διδυμοτεῖχου Φιλ. Βαφειδίου Ἐκκλησ. Ἱστορία τόμ. Γ'. μέρ. Β'. σελ. 260, 261.

Γραφή καὶ ἡ παράδοσις, β) ἡ φύσις τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως. Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱεραρχία α) ἡ φύσις αὐτῆς, β) περὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀλαθῆτου κύρους τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἀγιότης τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁρθόδοξος οἰκουμενικὴ καὶ Μυστήρια. Ἡ Παρθένος καὶ οἱ ἅγιοι ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ, αἱ εἰκόνες καὶ ἡ πρὸς αὐτὰς τιμὴ. Ἡ Ὁρθοδοξία καὶ τὸ Κράτος, ἡ Ὁρθοδοξία καὶ ἡ οἰκονομικὴ ζωὴ. Ἡ Ὁρθοδοξία καὶ ἡ ἀποκαλυπτικὴ σκέψις. Ἡ ὁρθόδοξος ἐσχολογία. Ἡ Ὁρθοδοξία καὶ ἡ Ἑτεροδοξία. Συμπέρασμα.

Ὡς βλέπομεν ἐκ τῆς γενικῆς ταύτης ἀναγραφῆς τοῦ περιεχομένου ἡ πραγματεία τοῦ ῥώσου Καθηγητοῦ ἐμφανίζεται ὡς πρωτότυπος ἔργονα περὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς διδασκαλίας αὐτῆς. Ὁ σ. ἀρχεται διὰ τῆς φράσεως «L'Orthodoxie est l'Eglise du Christ sur terre» (Ἡ Ὁρθοδοξία εἶναι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς), προστίθησι δὲ ὅτι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ δὲν εἶναι ἴδρυμα ἀλλ' ἡ νέα μετὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐν Χριστῷ ζωὴ διευθυνομένη ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὁ ἀναστάς Σωτὴρ ζῆ μεθ' ἡμῶν, ἡ δὲ ζωὴ ἡμῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ εἶναι μυστηριώδης τις ζωὴ ἐν Χριστῷ (une vie mysterieuse en Christ). Τὴν Ἐκκλησίαν παρίστησιν ὡς τὸ πραγματικὸν σῶμα τοῦ ἐνσαρκωθέντος Σωτῆρος, ἐπειδὴ δὲ Οὗτος εἶναι ταυτοχρόνως καὶ ἐν τῶν προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος, διδάσκει ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι ζωὴ ἐν τῇ Ἁγίᾳ Τριάδι Ὑπὸ τὸ πνεῦμα τοῦτο ἀναπτύσσει τὴν ἐσωτερικὴν ἔννοιαν τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐξωτερικῶς ἡ Ἐκκλησία, λέγει, ἔχει ἱστορίαν, ἐν τῇ ἱστορίᾳ δὲ αὐτῆς προσλαμβάνει ὀρισμένους δογματικούς τύπους. Αἱ δογματικαὶ ἀλήθειαι μεταδίδονται ὑπ' αὐτῆς ὡς «παραδόσεις», ἥτις εἶναι ζῶντα ἀπομνημονεύματα τῆς Ἐκκλησίας, περιέχοντα τὴν ἀληθῆ διδασκαλίαν. Ἡ παράδοσις εἶναι γραπτὴ, προφορικὴ ἢ μνημειώδης. Πρῶτη δὲ πηγὴ τῆς παραδόσεως εἶναι ἡ Ἁγία Γραφή. Ἡ Γραφὴ καὶ ἡ παράδοσις ἀνήκουσιν εἰς τὴν αὐτὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας. Διὰ μακρῶν ὁ ἔξηγεῖ ὁ σ. τὴν διαφορὰν τῆς Ὁρθοδόξιας πρὸς τε τὸν Προτεσταντισμὸν καὶ τὴν Ρωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς Παραδόσεως, εἰδικώτερον δὲ καὶ διὰ μακρῶν ἀναπτύσσει τὴν ἔννοιαν τῆς Παραδόσεως. Προκειμένου περὶ τῆς Ἱεραρχίας ἐν τῇ ἀναπτύξει τῆς ἐννοίας καὶ τῆς σημασίας αὐτῆς ἀποκρούει τὰς γνώμας τῶν Προτεσταντῶν τῶν ἀρνούμενων αὐτήν, ὡς καὶ τῶν Ἐπισκόπων Ρώμης, τῶν ἀξιούντων ὅτι ἔχουσι τὸ Πρωτεῖον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τὸ ἀλάθητον. Ἐκτενῶς ὁμιλεῖ περὶ τῆς «καθολικότητος» τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν λοιπῶν ιδιοτήτων αὐτῆς, περὶ τῶν δογματικῶν βάσεων τῆς Ὁρθοδόξιας, τῶν Μυστηρίων, τῆς τιμῆς τῆς Θεοτόκου καὶ τῶν Ἁγίων, τῆς λατρείας ἐν γένει τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἱερῶν εἰκόνων καὶ τῶν ἄλλων ἀνωτέρω ἀναγραφέντων θεμάτων. Ἐν τέλει δὲ συμπηραίνει ὡς ἑξῆς:

Ἡ ἱστορικὴ Ὁρθοδοξία διέρχεται νῦν κρίσιν. Οἱ ἐχθροὶ αὐτῆς διαβλέπουσι τὸν θάνατον ἢ τὴν ἀποσύνθεσιν αὐτῆς. Ἀλλ' ἡμεῖς οἱ ὁρθόδοξοι εὐρισκόμεθα ἐν ἀρχῇ νέας περιόδου. Ἡ κρίσις συνεδέθη πρὸς τὴν ρωσικὴν ἐπανάστασιν, πρὸς τὴν πτώσιν τοῦ ὁρθοδόξου Κράτους.

δηλ. ἡ διὰ τῆς ἀμέσου συμπαράθεσεως καὶ συμπαραβολῆς τῶν ἐκατέρωθεν ἠθικῶν ἀρχῶν ἐξαγωγή συμπερασμάτων, ὀρθῆ κατὰ τὰ ἄλλα, παρουσιάζουσα καὶ τὴν πλήρη ἐνημερότητα τοῦ σ. τῶν προσώπων, περὶ ἃ πραγματεύεται καὶ τῆς διδασκαλίας αὐτῶν, ἔχει ἐξ ἄλλου τὸ τρωτὸν ὅτι διὰ τῆς συγχῆς ἐπαναλήψεως πολλῶν ὀνομάτων διασπᾶται ἡ προσοχὴ τοῦ ἀναγινώσκοντος περὶ τὸ μὴ οὐσιῶδες τοῦ θέματος, τὸ ἱστορικόν. Ἄλλὰ ἡ λεπτότης τῆς ἐκφράσεως καὶ ἡ σαφήνεια τῆς ἐκθέσεως ἀσφαλῶς ὑπερπηδῶσιν, ἐν τῷ περὶ ᾧ πρόκειται ἀξιολογώτατον συγγράμματι, τὸ τρωτὸν τοῦτο καὶ καθιστῶσι τὸ θέμα ἐπαγωγὸν καὶ εὐληπτον. Ἡ πλουσία ἐξ ἄλλου χρῆσις τῶν πηγῶν, ἐξ ὧν ἀντλεῖ τὰ ἐπιχειρήματά του καὶ ἡ ἀφθονος βιβλιογραφικὴ ἐνημερότης ἀποδεικνύουσι τὴν ὑπὸ τοῦ σ. τελείαν κατοχὴν τοῦ θέματός του.

Ὁ σ. διαιρεῖ τὸ περιεχόμενον τοῦ συγγράμματός του εἰς 18 ἐν ὄλῳ κεφάλαια. Μετὰ διεξοδικὴν δὲ ἐν τῇ εἰσαγωγῇ του ἱστορικὴν ἀνασκόπησιν τοῦ θέματός του διαπραγματεύεται περὶ τῶν ἐξῆς σπουδαιοτάτων ζητημάτων: Ἡ φιλοσοφία τῆς Στοᾶς (προσωπικὴ ἑλληνικὴ φιλοσοφία: κύριοι ἀντιπρόσωποι τῆς παλαιᾶς, νέας καὶ μέσης Στοϊκῆς φιλοσοφίας: οἱ διδάσκαλοι τῆς Στοᾶς, ἡ ἠθικὴ ταύτης θεωρία καὶ ἡ λαϊκὴ ταύτης φιλοσοφία). Ἡ θέσις τῶν ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων πρὸς τὴν ἀρχαίαν φιλοσοφίαν καὶ αἱ γενικαὶ ἐκτάσεις ἐπαφῆς μεταξὺ τῆς πρώτης χριστιανικῆς θεολογίας καὶ τῆς διδασκαλίας τῆς Στοᾶς. Ἡ περὶ συνειδήσεως διδασκαλία. Ἡ περὶ καθήκοντος διδασκαλία. Ἡ περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων καὶ τοῦ ἰδανικοῦ τῆς ἀπαθείας διδασκαλία. Τὸ ἰδανικόν τοῦ σοφοῦ (des Weisen). Ἡ διδασκαλία περὶ τῶν ἠθικῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν ἀρετῶν. Τὸ πρότυπον τῶν τεσσάρων πρωτίστων ἀρετῶν. Ἡ ἐπὶ μέρους διδασκαλία περὶ τῶν ἑπτὰ θανασίμων ἁμαρτημάτων. Ἡ σεξουαλικὴ ἠθικὴ. Ἡ Διατριβὴ καὶ τέλος αἱ χριστιανικαὶ παραφράσεις στοϊκῶν συγγραφέων. Ἡ ἀντιπαράθεσις τῶν σπουδαιοτάτων τούτων ἠθικῶν ἀρχῶν τῆς Στοϊκῆς φιλοσοφίας πρὸς τὴν Ἠθικὴν τοῦ χριστιανισμοῦ δίδει μίαν θαυμασίαν εἰκόνα τῶν μεταξὺ Στοᾶς καὶ πρώτης χριστιανικῆς Ἠθικῆς διδασκαλίας σχέσεων. Ποῖον δὲ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς συγκριτικῆς ταύτης παραθέσεως τῶν ἐκατέρωθεν ἀρχῶν καὶ ποῖαι «καὶ σχέσεις τῆς πρώτης χριστιανικῆς Ἠθικῆς πρὸς τὴν Ἠθικὴν τῆς Στοᾶς» δίδει ὁ ἴδιος ὁ σ. ἐν τέλει τοῦ συγγράμματός του ἐπαναλαμβάνων τὸ περὶ τῆς καθόλου φιλοσοφίας ὑπὸ τοῦ Κλήμεντος Ἀλεξανδρείας λεχθέν, ὅτι ἡ Στοᾶ ἐγένετο «πρόδρομος τῆς βυζαντινῆς διδασκαλίας», «ἐπαιδαγωγὸς γὰρ καὶ αὕτη (ἡ φιλοσοφία) τὸ Ἑλληνικὸν ὡς ὁ νόμος τοὺς Ἑβραίους εἰς Χριστόν. Προπαρασκευάζει τοίνυν ἡ φιλοσοφία προοδοποιούσα τὸν ὑπὸ Χριστοῦ τελειούμενον» (Κλημ. Ἀλεξ. Παιδαγ. I, 5 28,3). (Παρὰ τοῦ κ. Stelzenberger χρησιμοποιεῖται καὶ ὡς ἐπιγραμματικὸν ῥητόν). «Οἱ ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς», πολὺ ὀρθῶς ἀποφαίνεται ὁ σ. (σελ. 511), «παραλαμβάνουσι πάντα τὰ χρήσιμα στοιχεῖα, ἅπαντα ἐν τῇ Φιλοσοφίᾳ προεβρίσκοντο καὶ προσαρμόζουσιν αὐτὰ πρὸς τὸ χριστιανικὸν πνεῦμα».

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΟΝΗΣ

Θεολόγος - Ὑπότροφος Ἑλληνικοῦ Κράτους (ἐν Μονάχῳ).